

Raadsbrief

Datum 19 april 2024

Onderwerp Richtinggevende Principes voor Digitalisering in de Samenleving
Versienummer 3

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting

De organisatie en het college hebben in samenwerking met De Argumentenfabriek een traject uitgevoerd om te komen tot vijf richtinggevende principes bij digitalisering in de samenleving. Het resultaat is een geprioriteerd waardenkader, expliciet gemaakt door een helder geformuleerde onderbouwing, met het college als eigenaar. De principes geven richting bij strategievorming in de digitale transitie en zijn weergegeven in het rapport 'Waarde(n)volle Digitale Transitie'. Deze Raadsbrief informeert u over de inhoud van dit rapport.

Bijlagen

Het rapport 'Waarde(n)volle Digitale Transitie, Vijf richtinggevende principes rond digitalisering in de Zwolse samenleving'

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Het rapport 'Waarde(n)volle Digitale Transitie, Vijf richtinggevende principes rond digitalisering in de Zwolse samenleving';
2. Een samenvatting van-, en toelichting op dit rapport, zoals beschreven in deze Raadsbrief.

Datum 19 april 2024

Inleiding

Bij vrijwel elke maatschappelijke opgave en in elk beleidsdomein speelt digitalisering een rol. Een rol met impact. Zo kan digitale technologie nieuwe vormen van deelvervoer mogelijk maken, slimme lokale elektriciteitsnetwerken ondersteunen, of bijdragen aan zorg op afstand. Een van de keerzijden is dat mensen die niet digitaal vaardig zijn, steeds verder afdrijven van de digitaliserende samenleving.

Als college hebben we onszelf de vraag gesteld waar we staan in al deze ontwikkelingen. Hoe wegen wij de kansen en risico's van digitale technologieën in Zwolle? Traditionele visievorming, waarbij een toekomstig beeld wordt vastgeklonken om naartoe te werken, voldoet niet (meer) in een onvoorspelbaar veranderende digitale samenleving. Het navigeren in wat we de 'Digitale Transitie' noemen vraagt om een kompas dat richting geeft. Om op terug te kunnen vallen bij de beslissingen die we hebben te nemen op dit gebied en om onze positie te kunnen bepalen in het maatschappelijk speelveld. Een speelveld waar steeds meer strategische vragen ontstaan over welke rol we willen innemen in digitale (vaak publiek-private) samenwerkingen.

De titel van ons coalitieakkoord is: "Samen voor een waarde(n)volle toekomst." Deze ambitie strekt zich ook uit tot in de digitale wereld. We kiezen ervoor om richting te geven, te sturen, op basis van waardengedreven principes. Begeleid door De Argumentenfabriek hebben we hier fundamentele discussies over gevoerd, hebben we geprioriteerd en keuzes gemaakt. Keuzes die richting geven.

De teksten in deze brief zijn grotendeels rechtstreeks overgenomen uit het rapport.

Kernboodschap

De volgende principes hanteert de gemeente Zwolle rond digitalisering in de samenleving:

- Onze gemeente zorgt ervoor dat digitale technologie en beleid recht doen aan de leefwereld van inwoners
- Onze gemeente gebruikt data en digitale innovatie om maatschappelijke opgaven aan te pakken
- Inwoners kunnen de gemeente vertrouwen met data en digitale technologie
- Onze gemeente stelt inwoners in staat autonoom te handelen in de digitale samenleving
- Onze gemeente houdt bij digitalisering proactief rekening met de diversiteit van inwoners

Toelichting

De invloed van digitalisering op samenleving is groot. Dit is op vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen voelbaar. Dat digitalisering nog verder toe zal nemen is evident, maar wat er allemaal nog gaat veranderen kunnen we niet met zekerheid zeggen. Wat we wel kunnen doen is bedenken hoe we de digitale toekomst tegemoet willen treden. Daarom hebben we vijf richtinggevende principes geformuleerd die we als gemeente willen hanteren rond digitalisering in de samenleving.

Bij elk principe hebben we enkele zinnen geformuleerd die het principe verder laden en de bedoelde interpretatie kunnen duiden. Deze zinnen worden hieronder genoemd en dienen in deze brief als korte toelichting. Een meer uitgebreide toelichting is vanzelfsprekend terug te vinden in het rapport zelf (zie bijlage). Er is overigens geen hiërarchie de opsomming van de principes aangebracht, ze staan op willekeurige volgorde.

Datum 19 april 2024

Waarde: Menselijkheid | **Principe:** Onze gemeente zorgt ervoor dat digitale technologie en beleid recht doen aan de leefwereld van inwoners.

- We realiseren ons dat de gegevens die we over inwoners hebben niet altijd het hele verhaal vertellen.
- We denken vooraf na over de impact van digitalisering op mensen, niet achteraf.
- We zetten digitalisering in om aan te sluiten bij de behoeften van mensen, niet die van systemen.
- We zijn zorgvuldig bij de inzet van technologie die automatisch beslissingen neemt, zoals bij vergunningverlening.
- Mensen zijn altijd eindverantwoordelijk voor besluitvorming, ook als deze plaatsvindt op basis van algoritmen.
- Menselijkheid kan van ons voorrang krijgen op doeltreffendheid.

Waarde: Doeltreffendheid | **Principe:** Onze gemeente gebruikt data en digitale innovatie om maatschappelijke opgaven aan te pakken.

- We zien digitalisering als een kans om effectief maatschappelijke meerwaarde te bieden.
- We gebruiken data om nieuwe inzichten op te doen, betere keuzes te maken en innovatie te ondersteunen.
- In plaats van uit te gaan van de beperkingen van datawetgeving, maken we gebruik van de mogelijkheden die deze biedt.
- We zetten digitalisering in om onze inwoners effectieve en efficiënte dienstverlening te bieden.
- We zetten digitale technologie in om onze waarden te borgen, zoals om ongelijkheid te voorkomen.

Waarde: Vertrouwen | **Principe:** Inwoners kunnen de gemeente vertrouwen met data en digitale technologie.

- We gaan verantwoordelijk en integer om met digitale technologie en data.
- We tonen dat we vertrouwen waard zijn door zoveel mogelijk openheid over data, algoritmen, en digitale technologieën.
- We kunnen (het proces rond) besluitvorming aan inwoners uitleggen, en geven hen de mogelijkheid deze te controleren.
- We geven vertrouwen en laten soms controle los, en sturen niet enkel op effectiviteit.

Waarde: Autonomie | **Principe:** Onze gemeente stelt inwoners in staat autonoom te handelen in de digitale samenleving.

- We gaan uit van het zelfstandig functioneren van inwoners, en bieden waar gewenst ondersteuning.
- We verzamelen niet meer gegevens dan nodig, zodat inwoners zich vrij voelen.
- We geven waar mogelijk inwoners zelf controle over hun data.
- We zijn kritisch over welke data we delen met commerciële partijen.

Datum 19 april 2024

Waarde: Diversiteit | **Principe:** Onze gemeente houdt bij digitalisering proactief rekening met de diversiteit van inwoners.

- We zorgen ervoor dat iedereen mee kan doen in de samenleving, ook als je minder digitaal vaardig bent.
- We zetten digitalisering in om kansengelijkheid te bevorderen.
- We vragen ons al bij het ontwerpen van beleid en dienstverlening af of deze inclusief (zullen) zijn.
- We zorgen voor inclusieve communicatie, zoals met de mogelijkheid om niet-digitaal met de gemeente te spreken.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Er heeft, in de voorbereiding op het formuleren van de principes door het college op 14 november, een gedegen ambtelijk voortraject plaatsgevonden met betrokkenheid uit zoveel mogelijk sectoren binnen de organisatie. Daarbuiten is er bewust voor gekozen om in deze fase geen externe participatie in te zetten; de principes vormen op deze manier expliciet een richtinggevend kader vanuit het college. Zodra ze worden gepubliceerd staat het iedereen vrij om de principes te gebruiken en te bespreken. Het maakt het beleid en de strategie van de gemeente beter voorspelbaar voor anderen. Zo is het interessant om de principes te bespreken met samenwerkingspartners in diverse domeinen waarop de digitale transitie van invloed is. Denk hier bijvoorbeeld aan samenwerkingsverbanden zoals de Smart Zwolle Alliantie, *Dutch Metropolitan Innovations* (DMI) en Samen Gezond IJssel-Vecht.

Communicatie

De principes zullen binnen onze organisatie actief bekend gemaakt worden, om toepassing in beleidsvorming en -uitvoering te bevorderen. Het rapport wordt verder actief gedeeld met onze Ethische Commissie en is via de website vrij toegankelijk voor elke geïnteresseerde.

Financiën

De te maken kosten voor de toepassing van de richtinggevende principes zullen in 2024, op basis van de huidige koers, gedekt worden binnen de lopende begroting.

Risico's

De principes vormen een richtinggevend kader dat een voorspelbare en consistente beleidsvorming beoogd. Het betekent nadrukkelijk *niet* dat waarden en opvattingen die niet zijn opgenomen in de selectie van vijf richtinggevende principes als onbelangrijk worden afgedaan. De toepassing van de principes levert daarom geen ethische of juridische risico's op.

Vervolg

- De richtinggevende principes gaan het fundament vormen onder de nieuwe digitale strategie die in de tweede helft van het jaar zal worden opgeleverd. Ook worden ze opgenomen in de Enterprise Architectuur en doorvertaald naar het programma Menselijke Maat (en Dienstverlening). Andere koppelingen worden verder onderzocht.
- Interne communicatie over de principes stimuleert een brede algemene toepassing ervan.

Datum 19 april 2024

- De manier waarop we de richtinggevende principes (formeel) kunnen borgen in strategische besluitvormingsprocessen wordt nader vormgegeven, te beginnen bij de Managementtafel Digitalisering.

Openbaarheid

Openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer